

KOMITET BIOLOGII ŚRODOWISKOWEJ I EWOLUCYJNEJ POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Spalik
Instytut Botaniki, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski
ul. Ilji Miecznikowa 1, 02-096 Warszawa
e-mail: spalik@biol.uw.edu.pl

Sz. P. Henryk Kowalczyk
Minister Środowiska

Szanowny Panie Ministrze,

Komitet Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej Polskiej Akademii Nauk wyraża swoje głębokie zaniepokojenie planami Lasów Państwowych dotyczącymi odnowienia lasu metodą nasadzeń w miejscach po wyrębach w Puszczy Białowieskiej. Stanowisko Ministerstwa Środowiska w tej sprawie jest nam znane z listu wiceminister Małgorzaty Golińskiej do marszałka Sejmu Marka Kuchcińskiego z dnia 10 maja br., nr DL-I.070.37.2018.

Sztuczne zalesianie poręb w Puszczy Białowieskiej z wykorzystaniem sadzonek pochodzących ze szkółek leśnych, nawet w ograniczonym zakresie i dotyczące jedynie wybranych gatunków drzew, spowoduje nieodwracalne zmiany w ekosystemie Puszczy Białowieskiej i przyczyni się do utraty jej unikatowych walorów przyrodniczych. Warto przypomnieć, że Puszcza Białowieska została uznana za obiekt światowego dziedzictwa przyrodniczego, ponieważ przedstawia szczególny przykład toczących się procesów ekologicznych i biologicznych, istotnych dla ewolucji i rozwoju ekosystemów lądowych (kryterium IX wyjątkowej powszechnej wartości według Konwencji o ochronie światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego). Proponowane zalesienia byłyby znaczącą, niekorzystną ingerencją w te procesy, w dłuższej skali czasowej znacznie groźniejszą niż uprzednia wycinka. Stąd też tak głęboka interwencja może się stać zarzewiem kolejnego konfliktu z Unią Europejską.

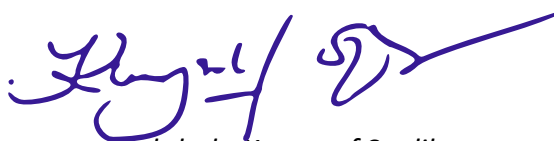
Istotą naturalnego odnowienia lasu jest działanie procesów przyrodniczych. W glebie znajdują się nasiona różnych gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych, które kiełkują w sprzyjających warunkach. Wskutek konkurencji przeżyją najsilniejsze i najlepiej przystosowane do lokalnych warunków, przekazując swoje cechy potomstwu. Właśnie dzięki takim procesom mikroewolucyjnym las naturalny jest znacznie bardziej zróżnicowany genetycznie, bogatszy gatunkowo i lepiej zaadaptowany do miejscowych warunków środowiska niż plantacja leśna. Jest także mniej podatny na masowe pojawy (gradacje) roślinożernych owadów. Naturalne lasy Białowieskiego Parku Narodowego zostały w znacznie mniejszym stopniu dotknięte gradacją kornika niż lasy gospodarcze w Puszczy, co sugeruje, że do tej gradacji przyczyniły się także błędy w gospodarce leśnej.

Celem planowanych przez leśników działań jest przyspieszenie odnowy drzewostanu poprzez zalesianie luk po wyrębie. Należy jednak podkreślić, że odnowa drzewostanu nie jest tożsama z odnową lasu. W lesie naturalnym samoistnie powstają luki (np. wiatrolomy), które z uwagi na dużą dostępność światła są porastane przez rośliny zielne. Rośliny te są pokarmem

wielu gatunków zwierząt, w tym żubra. Z czasem luki zarastają, ale nieustannie powstają też nowe. Tworzą mozaikę siedlisk, której nie ma w jednowiekowej, zwartej plantacji leśnej.

Argumenty zawarte w piśmie wiceminister Małgorzaty Golińskiej są słuszne w odniesieniu do zwykłego lasu gospodarczego, w którym gospodarka leśna nakierowana jest na produkcję drewna. Choć formalnie większość obszaru Puszczy Białowieskiej jest lasem gospodarczym, to jest ona także obszarem chronionym w ramach sieci Natura 2000 oraz obiektem światowego dziedzictwa przyrodniczego. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jasno pokazuje, że działania na jej obszarze powinny być podporządkowane celom ochrony przyrody. Niezgodny z prawem wyręb zadał Puszczy głębokie rany. Nie pogłębiajmy ich, ale pozwólmy, aby zabił się same.

W imieniu Komitetu Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej PAN

prof. dr hab. Krzysztof Spalik
Przewodniczący Komitetu

Warszawa, dn. 24 maja 2018 r.

Do wiadomości:

Przewodniczący i wiceprzewodniczący Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

Przewodniczący i wiceprzewodniczący Senackiej Komisji Środowiska

Prezes Polskiej Akademii Nauk

Prezes Polskiej Akademii Umiejętności